

pripoznavajo čisto češke in mešane pokrajine, ne povedo pa, koliko % manjšinskega naroda se mora nahajati v večinskem, da se pokrajina smatra za mešano. Zviti so ti strici; ker je med samimi Slovani le pol nemškutarske duše, ki se še nekoliko meži, tam bi morala pokrajina veljati za mešano, kjer pa je med Nemci 49% Slovanov, tam pa bi ozemlje naj bilo zaključeno nemško; vidi se, da so ti ljudje za prepir že dovolj naprej skrbeli. Da bi pa v državnem zboru Slovan e laglje pestili, zato se naj Galicija odcepi in dobi svojo upravo. Seveda, kakor Wolf in Šenerer komandirata, tako bo! Približno iste pravice, kakor sebi, dajo veljati le Lahom, ker so njih zavezniki pri uničevanju Avstrije in zatiravanju Slovanov.

Dalje ne maramo razpravljati «nemških zahtev», ker jim ne pripisujemo važnosti v tem smislu, da bi se kterakoli vlada mogla ozirati na nje. Omenka vredne so se nam zdele le radi tega, ker prusaško svojat našega državnega zbora pred vsem svetom in celo, kakoršna je, kažejo v pravi luči. Zares, le avstrijska vlada trpi, da ljudje take vrste smejo že več let begati in ščuvati ubogo ljudstvo, ki bi toliko potrebno bilo blaženega miru, da bi si gmotno vsaj nekoliko opomoglo. Nemškemu narodu pa v človekoljubni odkritosrčnosti povemo, da mu takih voditeljev ne zavidamo.

Zakaj in kako se nam je treba združiti?

(Dalje.)

Bodi mi dovoljena mimogrede jedna opomnja. Nedavno sem čital v nekem sicer poštemem listu tole: «Pri teh (kmetijskih zadrugah na konsumnej podlagi) se le nekatere osebe okoriščajo. Taka društva ne morejo vsled obilnih poslovnih stroškov razno zavžitno blago tako vredno prodajati, kakor v tej stroki že osiveli narodni trgovci. Némajo nobenih trgovskih zvez, so prisiljeni blago dražje plačevati in v največ slučajih jim pošteni tovarnarji (boljše: tvorničarji!) in založniki (razen židovskih) še prodajati nočejo».

Začudil sem se tem blodnim besedam. Gospod pisec jih je začrčkal ali do cela nepremišljeno — sleplivo nehčem reči, ker brez zadostnih razlogov ne smemo soditi nikogar slabo — ali pa ne vé, kaj je nakupno (konsumno) društvo. Korist morajo imeti vsi, to je ravno bistveno pri njih, to je stalo, na katerem stojé. Upravni stroški morajo biti manjši, če se količkaj pametno dela; blaga dobivajo lahko v kolikršnej koli množini pri

poštenih krščanskih veleprodajalcih in sicer ceneje, ker naročajo — zlasti kedar se posamezna taka društva združijo v nadruštvo — vsakojake potrebsčine v mnogo večjih množinah in ga sproti plačujejo, kar pre mnogim malotrgovcem ni mogoče, njim pa: ali s svojo pomočjo ali pa s pomočjo Rajfajznovke, katera se naj ustanovi če mogoče še prej in katera jim brez bojazni lahko posoja, če se društvo prav vodi. Če se društvo prav vodi, naglašam jasno in glasno. Vem tudi jaz za nakupno zadrugo, ki hira in umira: osnovala se je na hitro roko in néma né pravega voditelja ne upravitelja. Zato prav poudarljivo opozarjam vse, ki se kaj menijo za združništvo, naj ustanovljajo previdno in razumno; zakaj jedno samo tako društvo, ki ne prospeva, kvari močno, ker ljud oplasi in ostraši, da se ne upa prav združevati, a nasprotje ojači in ojunaci. Ne vdaj se v tem nihče pregoreč lehkomišelnosti, ampak presodi dobro vse, posvétuj se z večim možem. Zlasti je paziti, da se najde spreten in vesten poslovodja. Bolje počasi a trdno, nego preburno a trhlo in prhlo. Pozivam tudi še jedenkrat: Za kmete se naj prirejajo ne nakupstva — konsumna društva se naj sklenejo za delavce, kjer razmere vabijo ali celo silijo — a za kmete se naj prirejajo kmetijske zadruge, ki imajo mnogo širši delokrog; pa z onim pripiskom v pravila, ki sem ga v prvem članku priporočal. Trgovci naj se jih ne prebojé: Mnogo bolj se jim je plašiti svojega mejsobojnega tekovanja (konkuriranja), ki jih mnogokod mori že sedaj, ker jih je preveč in se še vedno množe; in še bolj jih mora biti strah veleprodajácev, ki se, če se družabni položaj, kakor mi družboljubi zahtevamo, ne premeni, prej ali slej zavlekó tudi v naše kraje in jih lahko do malega zamore, po geslu: slabejšega močnejši. Pomnimo dobro: Pri nas smo še le v začetku brezsrčnega kapitalizma, ki ne pozna nikakršnega usmiljenja, nikakršne ljubezni do sobrata, ampak samo svoj dobiček. Bog daj, da tega krvosésa vržemo ob tla, predno se razkošati! Zato tudi modri in previdljivi trgovci — sam poznam takih — ne samo ne stavljajo zaprek našemu združevanju: «če bi že tudi res bilo, da nas kaj uniči, bolje, da nas ugonobé naši ljudje v svojo korist nego tuji krvopivski dobičkarji;» ne ovirajo nas, temveč podpirajo nas: «če se ljudstvo opomore, deležni bodemo tudi mi njegove blaginje; če pa polagoma opeša, poginemo z njim vred tudi mi.» Jasneje bom izkusil to razložiti v tej razpravi kesneje.

Vrnimo se k obrtništvu!

kri zaklanih živali, ki je potem v kanalu odtekala v potok Cedron. Ko so v srednjem veku križarji to mošejo spremenili v krščansko cerkev, so preoblekli skalo z lepim mramorjem in oltar na njo postavili, okoli nje pa napravili še zdaj ohranjeno železno ograjo. Ko smo prišli v votlino pod skalo, smo se lahko prepričali, da ta ne visi v zraku, ampak je tesno spojena z drugim gorovjem, česar pa mohamedani nočejo videti in verjeti. V tej votlini kažejo se tudi mesta, na katerih so bojda molili Abraham, David, Salomon, Elias in Mohamed; na oboku vidi se jamica, ki neki prihaja od tod, da se je bil Mohamed pri molitvi nad zemljo vzdignil in z glavo ob skalo trčil; pravijo, da se tudi prsti angelovi poznajo na kamenu, katerega ni pustil s turškim prerokom v nebesa iti. Naš dragoman je z nogu krepko vdaril ob votlinin tlak in je seveda precej zabobnelo, ker je spodaj odvodni kanal; on pa je rekel, da je to stonkanje ubogih vernih duš.

Ko pridemo po stopnicah iz votline nazaj v mošejo, namigne nam sivobradat Turek, da bi šli gledat še neko posebno znamenitost; to je črna kamenita plošča z zlatimi žrebli; nekdanj je bilo 19 žreblov v njo zabitih, zdaj jih je pa že celo malo; v začetku namreč vsakega novega stoletja odskoči eden žrebelj in kedar zginé zadnji, bo konec sveta. No,

rad verjamem zvitemu Turku, da bo l. 1901 eden zlat žrebelj zginil, če še starček takrat živi; ako pa on tega «čudeža» ne stori, ga bo gotovo rad prevzel kateri drugi moslim. Seveda je hotel za to vedeževanje še poseben bakšiš imeti, a mi smo menili, da ga ni zaslužil. Sploh smo se že samo na tem kraju dovolj prepričali, kako babje- in praznoverni so mohamedani; zato smo radi šli naprej k drugi mošaji, ki se imenuje El Aksa t. j. najbolj oddaljena od Meke v Arabiji.

Ta mošeja je tudi na tempeljskem trgu in sicer ne daleč proč od Omarjeve in zato se ni splačalo, da bi se bili zopet obuli, ampak smo rajši bos korakali po razgretem tlaku. El Aksa je velika in lepa bazilika s sedmimi ladijami; najbrž je bila v začetku zidana kot krščanska cerkev; ali vsaj gotovo je toliko, da je tukaj v prejšnjih časih stala krščanska cerkev Marijinega darovanja. Ustno izročilo pravi, da je tukaj Marija stanovala od svojega 3. leta do zaroke s sv. Jožefom in sicer v neki hiši, ki je bila templu prizidana. Malo na zapadno stran od te mošeje kaže se stara obokana dvorana, v kateri so se smele ženske udeleževati službe Božje in kjer je Marija Jezusa darovala. — Shranjuje se tukaj tudi kamen, na katerem se vidi stopinja Jezusove desne noge; odbili so ga namreč od pečine na Oljski gori in zato se

Nekateri družboslovci trdijo, kakor smo slišali, da se mali obrt sploh ne more ohraniti razven morda za kaka malenkostna opravila, na pr. za razno popraviljanje, za krpanje itd.; drugo vse da prevzame veleobr. Če bi se gospodarstvo razvijalo naprej tako, kakor se sedaj, uresničilo se bi pač res njih napovedovanje; toda skrbeti je nam, da se še neprepozno preosnuje sedanji nered.

Kako pa se godi veleobr. Človek bi mislil, da je tam samo zlato, pa je precej drugače. Tudi v veleobr. gonobi večji manjšega. Nekaj vzgledov! V Avstriji je leta 1848. bilo 160 kosarnic, ki so izdelovale kose, srpe in podobno robo; nakovale so tega orodja takrat šest milijonov na leto; a leta 1898 se je napravilo poldvanajst milijonov teh stvari, torej malo da ne pol več; in vender se je število tvornic znižalo na 73! 87 jih je tedaj v tem času propálo: večje so snéle manjše. In kako se godi tem? Pred nekaj leti se je zavezala tvrdka Redtenbacherjeva v Kirchdorfu, da bode prodajala svoje in drugih gornjeavstrijskih kosarničarjev izdelke na debelo sama; dobila je tedaj v roke «samoprodajo». In tržila je dobro — za sebe: delala je na vse kriplje in svoje blago vse poprodala — pridobičkarila si mnogo mnogo; drugim je pa odjemala proizvodov, kolikor je ravno kazalo; zato jim je blago neprodano obležavalo doma. Ona je bogatela, zaveznice so pa sirotele. In letos si je zmislila ista tvrdka, da bi zasnovala veliko delniško družbo, kajpada s soboj na čelu. Trudi se pokupiti kolikor mogoče vse kosarnice; in če se tvorničar ustavlja, preti mu, da ga bode s svojim preveleobr. «iztekmárila», to se pravi: ker bode na prav veliko dosti hitreje in ceneje delala, ne bode mogel z njo konkurirati, ampak bo moral ustaviti vršilo — ugonobljen. Če je to pravično, če je krščansko, tak koristolovec ne vprašuje. Podobno-tako je drugod. Povsod vidimo, kako silnejši podira slabotnejšega; zato tudi v veleobr. pada število podjetij: manjša se zatirajo, večja pa se širijo in razbogatévajo. Na pr. na Nemškem je bilo pred dobrimi desetimi leti 623 velikih premogovnih vršil, a pred desetimi leti samo še 406; a teh 406 je nakopalo premoga na blizo pol več nego prej vseh 623, namreč čez 67 milijonov bčev. (Bčeva ali tona ima 10 méterščakov ali «metercentnarjev».) In v rudarstvu se je v istem času znižalo število velepodjetij od 3034 celo na 1962, če prav se je priproizvelo tudi tukaj do malega za polovico več nego prej. Ali: v Združenih državah severne Amerike je leta 1870. bilo

zdaj tam nahaja samo stopinja leve noge. Še nekaj smo si morali ogledati, kar nam zopet spričuje, da so mohamedani zelo praznoverni; dva stebra stojita precej blizu vkup in kdor se more tu skoz stlačiti, pride po smrti naravnost v nebesa. Pa stebra sta se vsled pogostega poskušanja že nekaj oglodala ter obrabila in se še bosta vedno bolj; delj ko je torej, tem lažje je smukniti v nebesa — seveda po turški veri.

Če gremo pri južno vshodnem voglu tempeljskega trga po stopnicah navzdol, pridemo najprej do neke hiše z okroglo streho ali kupolo; znotraj se kaže mramornat kamen z jamo ali dobljino in to se imenuje zibelka Kristusova. Nemogoče sicer ni, da je Marija véasi svoje Božje dete tu sem položila, ko je hodila v tempel molit. — Pojdimo še dalje navzdol, da vidimo tudi tako zvane Salomonove hleve; to so čudni prostori; več sto stebrov stoji tukaj, ki nosijo ogromne oboke; zakaj so jih neki stavili? Zidali so jih zato, ker je bil od kraja tempeljski trg premal, s temi mogočnimi zgradbami so pa planjavo vsaj toliko kolikor razširili; ti obokani prostori so tedaj spodnje stavbe (substrukcije) tempeljskega trga in poslopij, ki so stala na njem. Zelo verjetno je, da so križarji tukaj imeli konjske hleve; mogoče pa tudi, da so lepi suhi prostori že Salomonu služili v isti

2819 volnarnic, (ki narejajo volnéno blago); v njih je bilo naloženega 96 milijonov dóllarjev kapitala. (En dóllar je 2 gld. 10 kr.) A leta 1890. je bilo že samo 1312 volnarnic, v njih naložen kapital se je pa zmnožil na 136 milijonov dóllarjev. In povsod je tako: čim bolj se vzvečujejo tvornice, tem menj jih je: večje žró manjše; a tem menj razmeroma se potrebuje tudi delavcev, ker je več in popolnejših strojev. Tudi tukaj opazujemo že prej omenjeno «znižbovanje»: Vedno menj je bogatašev, a ti grozansko bogatí; na drugej strani pa bolj in bolj raste množica nemaničev. Kam bi nas to dovélo, če se neprekesno ne zajezi ta tok?

Se nekaj drugega hudo tare veleobrt: divje tekmarjenje tvorničarjev mej soboj. Čim več se blaga nadela in naprodá, tem več je kajpada izkupička in dobička. Zato se prizadevajo veleobrtniki natvoriti kolikor mogoče mnogo izdelkov, nič ne, ali premalo gleda na to, koliko se jih potrebuje, oziroma koliko se jih more «unovčiti» (v denar spraviti). Tako se naženó mnogo prevelike zaloge; z druge strani pa vsesplošno ubožavanje sili ljud k malotrebности: da kupujejo samo najnujnejše potrebščine. «Ponuj» postane večji nego «isk», vprašuje se malo za blagom, ponuja se ga pa preveč, in posledica je, da cena pada, mnogokedaj tako, da imajo tvorničarji izgubo in da ustavijo delo — v strašno nesrečo delavcem, ki na jeden mah nemale ne dela ne jéla; ali pa se jim zniža plača, kakor se je znižala lani volnarničanom (delavcem v izdelovalnicah za volno). Plačo prirezali so tudi volnarničarji v severoameriških Združenih državah za 10 odstotkov, ker jim zaradi take «preproizvaje» (preoblega izdelovanja) in neprodaje dohodki neso več dosegali stroškov. Delavci so hoteli stavkovati (štrajkati), pa tvorničarji so se jim na tihem smejali: to bi jim bil prav ljub povod, da bi jih odpústili, ko jih itak néso več toliko potrebovali.

Tako tedaj propadajo, se «znižbujejo» tudi manjši veleobrtniki; še mnogo bolj pa, kakor smo videli zadnjič, mali obrtniki in rokodelci. Ti poslednji izkušajo dobiti posla v večjih podjetjih kakor delavci in s tem spet manjšajo zaslužek delavcem, ker navstajajo vedno bolj več «iskárjev» nego «ponújarjev» dela, to je ker je več rok nego se jih potrebuje. Drugi se pa trudijo ohraniti za «polobrtnike» z domáčenjem, to se pravi, delajo doma, ne pri podjetniku, pa ne samosvojno, ne za sebe, ker so mu velike tvornice in velike prodajavnice prevzele naročnike in kupce, ampak za velikega podjetnika, ki mu daje služ in prevzemlje blago v svojo

prodajo. Takih «domáçarjev» je več vrst. Nekateri imajo še «patent» in plačujejo davek, so tedaj še «mojstri», imajo tudi pomočnikov in vajencev; toda néso več samostalni, zakaj veleobrtniki ali prodajavničarji jim izdelke naročajo in kupujejo v nadaljno prodajo. Nekateri pa prejmljejo surovino ali že kolikor toliko prirejeno in prikrojeno blago ter ga za ravno tako oddajanje nekaj sami izdelujejo nekaj pa drugim, «poddomáçarjem», dajejo v še cenejše izdelovanje. Taki že mnogokrat nemajo mojsterstva. Še drugi — rekli bi jim «najetniki», ker so samo najeti — so pa prav za prav pomočniki in ne plačujejo nič obrtnega davka; od navadnih pomočnikov se razločujejo v tem, da delajo doma v svojej sobi, ali sami ali jim pa pomaga tudi družina, in da se jim plačuje od kosa. Včasih se združijo več takih «najetnikov», da skupno stanujejo in skupno delajo: ali samostojno jeden poleg drugega, ali pa ima kateri teh najetnikov druge za podnajetnike, da jim on daje orodje in delo, katero je on sam prevzel v svojem imenu od večjega podjetnika. Vseh teh raznih vrst «domáçarji» tedaj néso več pravi samosvoji obrtniki, ker nemajo več svojih kupnikov («kuntov»), ampak so samo najemniki prodajavničarjev ali veleobrtnikov; njih hlapci, mnogokedaj še huje: njih sužnji so. Ti njih sedanji delodajalci so jih najprej z nekrščanskim tekmarstvom spravili na nič, uničili jim obrt, ugrabili jim kruh; sedaj ga jim pa «iz usmiljenja», kakor jih radi zasmehujejo, lomijo in delé. Oni sami ne delajo nič, a prihranijo sebi glavni dobiček; njim pa plačujejo slabó in tenkó, da se Bog usmili! Švélje (mojškree) najetnice na pr. dobivajo, da naredé jedno srajco, ne celih šest krajcarjev čistega plačila. Kako bi zdravo živila ob takem, še celo v velikem mestu, in še celo, če je vdova in ima otrok — kako bi zdravo živila če prav se napéna in upíra celi Božji dan in še večji del noči! Ali se ne drži take srajce nedolžna kri zatiranega ubožca? Zato naglo hirajo, hirajo in umirajo pa tudi detéta takih ubogih najetnikov, zlasti prve mesece, v ogroznem številu. Na drugej strani se pa razbogatévajo bogatini neznansko hitro. Če bi tak šlo dalje — pri nas, kakor rečeno, smo še le v začetku kapitalizma; toda prej ali slej, če se ne preobrazijo in preuredé sedanje iznerédbe, zajedó se tudi mej nas uničevalci srednjih stanov do dóbra, in potem gorje našim obrtnikom; zato pravim: če bi tak šlo dalje, «znižbalo», zatrló se bi do malega vse, kar se sedaj še preživlja samostojno z delom svojih rók; bili bi sami nemaniči poleg nemnogih velebogatašev. Zato pa kličemo: Na delo za družabno preosnovo!

namen, ali pa kot klet, in varne shrambe za hišo potrebnih reči. — Vrnimo se zdaj po stopnicah nazaj na trg in pojdemo k zidu, ki obdaja tempeljsko planjavo od vshodne strani. Na sredi zidovja nahajajo se tako imenovana «zlata vrata», skoz katera se je vršil slovesen Jezusov vhod v Jeruzalem, ko je ljudstvo navdušeno klicalo Hosana in slava Sinu Davidovemu. Turki verujejo, da tisti krščanski vojskovodja ali vojvoda jim bo vzel sv. mesto, ki bo prišel skoz ta vrata; da bi se pa to ne moglo zgoditi, so jih celo zadelali in zazidali in nihče ne more dandanes skoz zlata vrata v Jeruzalem.

To je torej vse, kar nam ponuja turški Harameš šerif, nekdaš sloveči tempeljski trg; kako je zdaj tu vse pusto in mrtvo, kako živahno pa je moralo biti ob Kristusovem času; predstavimo si v duhu judovski tempel in opazujmo, kaj se v njem in okoli njega za nas vrši zanimivega in važnega. Glejte, po stopnicah prihaja On in koraka skoz preddvor; s plamtečim očesom gleda truščeče prodajavce in menjavce; sveta jeza se ga loti in z bičem jih nažene vun, ker so hišo njegovega Očeta spremeniili v prodajalnico in roparsko gnezdo. Pogosto prihaja tu sem; v lopi Salomonovi oznanja svoj Božji nauk in uči, kaj je prava miloščina; uboga vdova, ki je darovala 2 vinarja z dobrim čistim na-

menom, dala je več, kakor farizeji bogatini, ki so cele svote metali v tružico pa zato, da bi jih ljudje videli in hvalili. — Tukaj v templu pomilosti prešestnico in osramoti njene tožnike. Na praznik šotorov, ko je duhovnik z zlatim vrčem vodo zajemal iz Studenca Siloe, kliče On z mogočnim glasom: kogar žeja, naj pride k meni in naj pije. Tukaj kliče gorjé farizejem, ki so tempel onečastili in jim prerokuje: «Glej, vaša hiša vam bo ostala pusta;» ker se pa njegovi učenci čudijo in mu rečejo: «Glej, kakšno kamenje in kakšna stavba! odgovori resno: «Vidite to velikansko zidanje? Ne eden kamen ne bo ostal na kamenu».

Da, on je ljubil tempel, ljubil hišo svojega očeta; že kot dete se je tu daroval kot dar za grehe vesoljnega sveta; keđar je kot deček prihajal tu sem, čutil je v svojem srcu pravo izraelsko veselje, ki se izraža z besedami psalmistovimi: Veselil sem se, ker se mi je reklo: «Pojdimo v hišo Gospodovo» (Psalm 121, 1). On je ljubil tempel, ker tamóšnje daritve so ga vedno spominjale na njegovo veliko daritev; judovske daritve bile so nekako na njegovo ime napisane menjice, katere je prišel On odkupiti ali rešiti. Ko je videl pretakati kri zaklanih žertev, vskipela je tudi Njegova Najsvetejša kri, ker je vedel, da se bo tudi že kmalu prelivala. Ljubil je

Ob tla z oderuštvo in brezsrčnim izkoriščanjem, a poštenemu delu pošten zaslužek!
J. M. Kržišnik.

Dopisi.

Petrovče. (Občinska volitev.) Pri občinski volitvi v Petrovčah, katera se je vršila pri ogromni udeležbi volilcev dne 23. aprila t. l. bili so enoglasno izvoljeni in sicer v III. razredu za odbornike: Anton Koren, Makso Pristovšek, Jurij Planinšek, Jakob Rotar, Anton Puncar, Andrej Vizjak; za namestnike: Matej Stegenšek, Janez Kodela in Miha Ivanek. V II. razredu za odbornike: Miha Piliš, Franc E. Fridrich, Matija Goršek, Matija Žagar, Franc Zupanc, Franc Kodela; za namestnike: Jože Žagar, Pavel Ocvirk in Anzelm Cencelj. V I. razredu za odbornike: grof Jurij Salm, Karol Teržan, Anton Drev, Anton Vizjak, Jurij Pospeh; za namestnike: Jože Rotar, Franc Jelovšek in Janez Škoberne.

Volilci so stali na volišču trdno kakor skala, mož za možem je oddal svoj glas, eden kakor drugi, mirno se je vršila volitev in vladala je splošna navdušenost. Ta sijajna zmaga je sad in nasledek izvrstnega občinskega gospodarjenja zadnjih treh let, ta ednoglasna volitev je dokaz zavednosti in domoljubja naših vrlih volilcev. Živila Petrovska občina, živili zavedni in vrli volilci!

Kapela. (Veselica požarnega društva.) Požarno društvo Hrastje-Mota je priredilo dne 22. t. m. v prostorih gostilničarja g. Horvata pri Kapeli veselico, katera pa nas v enem oziru ni popolnoma zadovoljila. Ponovimo »v enem oziru«, kajti v obče je bila vsestransko imenitna veselica, vredna, da si jo človek zabileži. Hvale vredni bili so namreč vrli tamburaši od Sv. Petra, koji so se, čeravno povabljeni, vendar na lastne stroške potrudili sem ter se skazali izborno. Živili! Istotako se je odlikoval domači mešani pevski zbor. Ali kaj takega smo že naprej pričakovali in se temu torej nismo čudili.

Da pa nismo bili popolnoma zadovoljni, bilo je krivo, da se je veselice udeležilo primeroma premalo slovenskega občinstva in da je požarno društvo preveč skrbelo za pošiljatev nemških vabil. Ali bi se katero nemško društvo keđaj odločilo, da pošilja tudi slovenska vabila? Nikdar ne! Nemci spoštujejo svoj jezik in ga rabijo vsepovsodi. Zato tudi ni častno za nobeno slovensko društvo, ako usiljuje nemščino svojim udom in gostom.

tempel, sedež svojega razodevanja in veličastva in je tu že kot 12letni deček dal zasvetiti žarek svoje Božje modrosti; da, ljubil ga je, pa rešiti ga ni mogel, ker prokletstvo in pogubljenje ga je moralo zadeti, odkar so se v Jeruzalemu zaslíšale grozne besede: «Križajte ga! Njegova kri naj pride nad nas!» Ljubil je tempel in tempel je ljubil Njega, ker raztrgal je svoje oblačilo (zagrinjalo), ko je Gospod tam na Golgati izdihnil svojo dušo; životaril je še potem nekaj časa ali kakor sv. Tomaž Akvinski pravi, ležal je na častnem odru, kakor kak imeniten mrlič; 40 let po smrti Zveličarjevi pa je bil tudi tempel pri razdejanju jeruzalemskega mesta slovesno in za vselej pokopan.

Pa tudi judovsko ljudstvo bilo je s templjem vred takorekoč pokopano, ker je prenehalo biti izvoljeno Božje ljudstvo; sicer si je samo krivo svojega propada, ker je preveč zaupalo v tempel in v njegovo močno zidovje, Bogu je pa premalo vdano in zvesta bilo. Zato je že prerok Jeremija Izraelce opominjal: «Ne zanašajte se na lažnjive besede (krivih prerokov) in ne rekajte: Tempel Gospodov, tempel Gospodov, tempel Gospodov je» (Jer. 7, 4). — Judje si dandanes ne upajo stopiti na tempeljski trg, ker se bojijo, da ne bi onečastili skrinje zaveze, ki je še neki skrita v gori Morija; pač pa prihajajo po-